

Мовчан А.І.
здобувачка 1М курсу
кафедри культурології
Херсонського державного університету,
м. Херсон, Україна
Науковий керівник – докторка
педагогічних наук,
професорка Л. Лимаренко

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА КОНЦЕПЦІЯ ПРОЄКТУ «ПОЕТИЧНА ШАФА»

«Поетична шафа» – це письменницько-музичний захід у Херсоні, який із вересня до травня проходить у кожен першу неділю місяця з вересня до травня у різних кафе. Він має на меті об'єднання поетів, прозаїків, вокалістів, бардів та рокерів. **Мистецький захід є стартовим майданчиком для початківців, він сприяє розвитку культури Херсона й області.**

Ідея створити цей захід виникла під час засідання літературної кав'ярні «ЛіTERRA», коли херсонська письменниця Вікторія Концева розповіла про те, що в Києві є кафе, в якому збираються митці, п'ють каву, сік або щось інше... І коли є бажання – виходять до мікрофону та читають вірші. «А чому б не зробити таке нам?». **Саме з** цього питання почався новий етап мистецького життя Херсона [1].

Перша «Поетична шафа» відбулася 6 березня 2016 року у кафе «SHKAF». Тоді захід зібрав аншлаг – двоповерховий заклад був заповнений. Проте ніхто не слухав поетів. І вже на наступну зустріч організаторами було прийняте рішення проводити поетичні батли й розігрувати між учасниками запрошення до Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Куліша, пізніше – і до ККЗ «Ювілейний». Тоді і поети якісно готувались до виступу, та й з'являлись нові відвідувачі, хто підтримував авторів.

Активності у межах «Поетичної шафи»: поетичний батл, пізніше – поетична та музична дуелі; конкурс експромтів; «безкінечний вірш»; виставки

картин, фотографій, книга херсонських авторів та «Підвішених рядків» із текстами завсідників; «скринька побажань»; поетичні та музичні (барди, вокалісти, фортепіано, скрипка, рок-гурти) виступи у межах програми, але поза конкурсом; «скринька побажань»; «вільний мікрофон».

24-го червня 2018 року відбувся перший літній захід – поетично-музичний фестиваль «Шафа!Фест» [2]. Пройшов він на локації просто неба «Urban CAD». Перший фестиваль тривав 12 годин – з 12:00 до 00:00. У його межах виступали 14 гуртів: «Happiness street», «Нефеншуй», «Матроси Криголама», «LinRock», «Under Sight», «Меридіан 246», «WindMusic», «Tape of memories», «I.C.People», «Скіфи», «Metameria», «Старий Мотив», «Gladium» та «Сповідь». Також у межах заходу виступали 19 поетів та 4 вокалісти й барди [3]. З того часу фестиваль відбувається щочервня в останні вихідні до Дня Конституції та в серпні з нагоди Дня молоді. У 2020-му році «Шафа!Фест» переїхав на набережну Херсона [4].

Бюджет події. Вхід на всі заходи – вільний. Найдорожча «Поетична шафа» коштувала 500 гривень на роздруківки фотографій та картин. За чимало речей вдавалося домовлятися безкоштовно, заряджаючи людей ідеєю: заклади давали свої приміщення, звукорежисери – апаратуру, фотографи робили фотофіксацію, театр та кінотеатр забезпечували запрошеннями на вистави й кінопокази для переможців поетичного батлу...

Перший 12-годинний фестиваль «Шафа! Фест» у 2018-му за участю письменників, бардів та рок-гуртів створили всього за 50 доларів та ще 1000 гривень – кошти пішли на оплату послуг звукорежисера та його помічника. Майже все під час підготовки та самого заходу робили власноруч, допомагали учасники, які приходили раніше, а локацію – простір «Urban CAD» – під захід дали безкоштовно.

Інші два фестивалі були без вкладень, тільки на роздруківки – безкоштовним був навіть звук. Четвертий та п'ятий **«Шафа!Фести»** пройшли на набережній біля Фрегату, на них приблизно по 15000 грн виділяло кошти міське Управління молоді та спорту, п'ятий ще сумою в 500 грн на пальне для

генератора підтримав ФОП. Замість шостого «Шафа!Фесту» в серпні 2021 року була «Шафа з даху». «Цьогоріч вирішили проекспериментувати та **апробувати** нетрадиційну для виступів сцену – дах багатоповерхівки! І ми не просто піднімемось на 14 поверх та почитаємо там, ні! Виступи за допомогою проектора транслиюватимуться на великому полотні-екрані й усі перехожі зможуть побачити наших авторів та музикантів [5]», - йшлося в анонсі події, що відбулася 13 серпня 2021 року.

Завсідники заходу виступали не тільки в Херсоні, а й у Новій Каховці, Олешках, Олешківській пустелі, Миколаєві. Долучалися до святкування Дня міста на головній пішохідній вулиці Херсона, Міжнародного театрального фестивалю «Мельпомена Таврії».

«Поетична шафа» стала не просто творчим вечором, а об'єднанням великої родини. На захід приходять люди різного віку та статусу, і, що є важливим – усі звання та регалії залишаються за дверима, на «Шафі» всі рівні. Тут закохують, створюють родини та вже приходять з малечою. Знаходять друзів, однодумців, у рамках зустрічі навіть з'явився музичний гурт «LinRock», який зібрав херсонський музикант Олександр Ліньков. Особливість команди в тому, що вона клала на музику рядки сучасних херсонських та українських у цілому поетів.

Також автор і завсідник Артем Мельниченко написав «Шафі» гімн. Текст поклав на музику Олександр Ліньков.

«Поетична шафа» з часом почала створювати підпроекти: «Березневі читання» і так щомісяця; «Рок!Шафа»; «Поетичне рандеву»; «Рок!Комод» (єдиний захід із платним входом, метою якого було заохочення учасників рок-гуртів; під цей проєкт було створено гурт «ЖИ-РОК», який писав тексти на музику рок-хітів); «Романс-диван»; вищезгадані «Шафа з даху» та «Шафа!Фест»; «Поетичний табурет» від організаторки «Поетичної шафи» для благодійного фонду «Крила Фундейшн». Також створювали проєкти «Поетична мапа Херсона» спільно з Центр культурного розвитку «Тотем».

«Поетична мапа України» і «Поетична Україна», заходи з нагоди Хеловіну та зимових свят.

За ініціативою й за кошт завсідників заходу почали випускати колективні поетичні збірки «Поетична шафа». Вони виходили друком у 2020, 2021 та 2022 роках. Опрацьовували вірші Альона Мовчан, Зоя Щербініна, Дмитро Плотніков та Микола Золотарьов. Обкладинки створювала поетеса Надія Теленчук.

Під час локдауну автори збиралися на заходи онлайн, проводили прямі ефіри зі сторінки «Поетична шафа» у фейсбуці [6]. Під час окупації Херсона поети та музиканти збиралися на три підпільні заходи... У березні в одному з артпросторів міста, у червні та серпні.

Перша «Поетична шафа» після звільнення Херсона відбулась 29 грудня 2022 року в артхабі в укритті. На ній були присутні всього 9 людей, та вони ділились актуальними написаними поетичними й прозовими творами.

Унікальним став проєкт «Херсонщина. Артспротив» - перша колективна поетична книга про Херсон і область. Це спільний проєкт письменницько-музичного заходу «Поетична шафа» (Україна) та мистецького проєкту «ЛітТЕРРА без меж» (Німеччина). У книзі представлені роботи жителів Херсонщини та/або вірші, написані про область/обласний центр/херсонців після 24-го лютого 2022 року. У ній можна знайти рядки як професіоналів, так і початківців – загалом долучилися п'ятдесят чотири автори. Вони поділились не тільки поетичними рядками, а й відповіли на питання: «Що особисто для Вас змінилося після початку повномасштабного вторгнення?» [7]

У грудні 2024-го вийшов другий том альманаху. У книзі представлені вірші про Херсонщину, Херсон, херсонців, що написані у період із лютого 2023 до листопада 2024 року. Долучилися 44 автори. Її було надруковано у межах проєкту «Демократична інтеграція, стійкість, та залучення» (Ukraine-DARE), який втілює Democracy Reporting International (DRI) за фінансової підтримки Федерального Міністерства закордонних справ Німеччини [8].

Зараз захід продовжує свою діяльність у Херсоні. Дехто із завсідників захищає країну, дехто виїхав та за можливості долучається онлайн, а хтось лишився у місті та й далі відвідує щомісячні заходи та фестивалі в укритті.

Список використаних джерел:

1. «Поетична шафа»: як херсонська журналістка об'єднала творчих людей: URL: <https://suspilne.media/kherson/108977-poeticna-safa-ak-hersonska-zurnalistka-obednala-tvorcih-ludej/>
2. «**Шафа!фест**» збере авторів на День молоді: URL: https://ks.ridna.ua/2018/06/18/shafafest-zbere-avtoriv-na-den-molodi/?fbclid=IwY2xjawJvLjpleHRuA2FlbQIxMQABHt5rxnx6z6oNCqdQOeNamATut2w7SJ715GaELQEpCPlrgOfKLbGlmZAAJjC_aem_9uXM7ncRZU7ValCsRfzn3Q ;
3. Всі учасники першого «Шафа!фесту» URL: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=2074227299487051&set=gm.385754355162361&idortv=380192375718559> ;
4. У Херсоні розпочався письменницько-музичний фестиваль «Шафа!Фест»: URL: <https://suspilne.media/kherson/142503-u-hersoni-rozpocavsapismennicko-muzicnij-festival-safafest/> ;
5. «Шафа з даху» подія у фейсбуці: URL: <https://www.facebook.com/events/326816885843187> ;
6. Херсонська «Поетична шафа» перейшла в онлайн режим: URL: https://www.youtube.com/watch?v=cWGbTH7BiDI&ab_channel=%D0%A1%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B5%D0%A5%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD ;
7. «Херсонщина. Арт-спротив»: у Херсоні презентували збірку спогадів про окупацію, звільнення міста та життя переселенців: URL: <https://suspilne.media/kherson/460631-hersonsina-art-sprotiv-u-hersoni-prezentuvali-zbirku-spagadiv-pro-okupaciju-zvilnenna-mista-ta-zitta-pereselenciv/> ;
8. Вийшов другий том літературного альманаху «Херсонщина. Артспротив»: URL: <https://mistosontsia.com.ua/vyjshov-drugyj-tom-literaturnogo-almanahu-hersonshhyna-artsprotyv/>